

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Fífkou ve věci

žalobce: K. K.
proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 125 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 10. 2024, č. j. X, o invalidní důchod,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce napadl žalobou ze dne 13. 11. 2024 rozhodnutí žalované ze dne 22. 10. 2024, č. j. X, kterým bylo rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 12. 8. 2024, č. j. X, částečně změněno jen v té části, že správně má být věc označena jako žádost o invalidní důchod, zatímco ve zbývajících částech bylo napadené rozhodnutí potvrzeno.
2. Správní orgán prvního stupně zamítl žádost žalobce o invalidní důchod za situace, kdy žalobce pobíral od 31. 8. 2023 starobní důchod. Nová žádost žalobce o přiznání invalidního důchodu ze dne 10. 1. 2024 tak podle správního orgánu nemohla být úspěšná s ohledem na úpravu zakotvenou v § 58 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „ZDP“), podle které žalobci nárok na invalidní důchod zanikl. Stejně právně vyhodnotil situaci i odvolací správní orgán, který první rozhodnutí přezkoumal na základě námitek žalobce podaných dne 4. 9. 2024. Odvolací správní orgán vyložil, že žalobce byl příjemcem

invalidního důchodu již od 10. 12. 2012, dne 27. 7. 2023 požádal o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku od 31. 8. 2023. Starobní důchod mu byl přiznán rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 10. 2023, č. j. R-30.10.2023-426/xx. Odvolací správní orgán dovodil, že s ohledem na znění § 58 odst. 1 ZDP žalobci přiznáním starobního důchodu od 31. 8. 2023 jednou provždy zanikl nárok na důchod invalidní. Na tom nic nemění ani žalobcem namítaná skutečnost – zvýšení stupně invalidity ke dni 9. 10. 2023.

3. Žalobce v žalobě ze dne 13. 11. 2024 vyjádřil nesouhlas se stanoviskem správního orgánu uvedeným v napadeném usnesení. Zdůraznil, že v říjnu 2023 došlo k dramatickému zhoršení jeho zdravotního stavu, pro které byl od 9. 10. 2023 shledán invalidním v třetím stupni. Proto podal žádost o přiznání invalidního důchodu, o které žalovaná rozhodla chybně. Žalobce odkázal na § 38 ZDP a dovodil, že i když mu nárok na invalidní důchod v minulosti zanikl, zákon nevylučuje podání žádosti o nový invalidní důchod, resp. vyhovění takové žádosti.
4. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě setrvala na stanovisku, že žalobci nelze invalidní důchod přiznat. Poukázala na skutečnosti uvedené již v napadeném rozhodnutí, zejména na kogentní ustanovení § 58 odst. 1 ZDP, a trvala na tom, že podle této právní úpravy nárok žalobce na invalidní důchod jednou provždy zanikl.
5. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
6. Postupoval podle § 51 odst. 1 s. ř. s. a rozhodl bez nařízení jednání, neboť s tímto postupem žalobce výslovně souhlasil a žalovaná se ve stanovené lhůtě nevyjádřila (§ 51 odst. 1 druhá věta s. ř. s.). S ohledem na stanoviska účastníků a obsah soudního i správního spisu dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
7. Ze spisu soud zjistil skutkový stav, který mezi účastníky ani nebyl sporný: Žalobce byl od 10. 12. 2012 poživatel invalidního důchodu (nejprve pro invaliditu prvního stupně, od 26. 10. 2016 pro invaliditu druhého stupně). Žalobce dne 27. 7. 2023 požádal o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku od 31. 8. 2023. Starobní důchod mu byl přiznán rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 10. 2023, č. j. X, a žalobce jej začal pobírat. Následně dne 10. 1. 2024 žalobce požádal o přiznání invalidního důchodu a podle posudku Institutu posuzování zdravotního stavu ze dne 21. 2. 2024 byl shledán invalidním pro invaliditu třetího stupně s účinností od 9. 10. 2023. Nicméně žádost žalobce o invalidní důchod byla zamítnuta s odůvodněným uvedeným výše.
8. Jádrem přezkoumání věci ve správním soudnictví tedy není skutková stránka věci, ta není mezi účastníky sporná, ale právní posouzení souběhu nároků žalobce na starobní a invalidní důchod. Souběh důchodů řeší § 58 odst. 1 ZDP, podle kterého jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů téhož druhu nebo na výplatu starobního nebo invalidního důchodu, vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší; to však neplatí, jde-li o nárok na sirotčí důchody podle § 52 odst. 2 ZDP, nestanoví-li se jinak v odstavci 2. Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního nebo invalidního důchodu ve stejné výši, vyplácí se důchod, který si pojištěnec zvolil. Dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí; to

však neplatí, dojde-li v důsledku změny stupně invalidity ke snížení výše invalidního důchodu a nová výše invalidního důchodu je nižší než starobní důchod, který se podle věty první nevypládá, anebo zanikne-li nárok na důchod, který se podle věty první vyplácí.

9. Souběh důchodů je tedy vyřešen tak, že v okamžiku, kdy takový souběh nastane, dochází k zákonem předvídanému určení důchodu, který bude nadále vyplácen (ze zákona jde o důchod nejvyšší, pouze v případě stejné výše důchodů si může pojištěnec volit). Současně nároky na ostatní (nižší) důchody zanikají. V zákonem stanoveném okamžiku tedy dochází k jednoznačnému a trvalému určení důchodu, který bude nadále vyplácen. Pozdější vývoj výše důchodů, které byly původně v souběhu, už nemá na prvotní stanovení vypláceného důchodu vliv, s výjimkou dvou situací, které jsou také zákonem jasně specifikovány. Novelou č. 220/2011 Sb. byla s účinností od 22. 7. 2011 doplněna do § 58 odst. 1 ZDP závěrečná slova: „to však neplatí, dojde-li v důsledku změny stupně invalidity ke snížení výše invalidního důchodu a nová výše invalidního důchodu je nižší než starobní důchod, který se podle věty první nevypládá, anebo zanikne-li nárok na důchod, který se podle věty první vyplácí“. Zákonodárce tak vymezil jedině dva případy, kdy neplatí, že dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí (tzv. výluky ze zániku nároků na důchody). Tomu odpovídá i důvodová zpráva k zákonu č. 220/2011 Sb., podle které „od 1. 1. 2010 existuje pouze jediný druh invalidního důchodu, avšak rozlišený podle stupňů invalidity, které ovlivňují výši tohoto druhu důchodu. Je proto třeba vyloučit situace, kdy při vzniku nároku na starobní důchod (resp. ke dni, od něhož si žadatel přeje jej přiznat) je jeho výše nižší než vyplácený invalidní důchod, ale po změně stupně invalidity (a tím změně výše „k horšímu“, neboť došlo ke snížení stupně invalidity) by již nebylo možno přiznat starobní důchod, byť by byl vyšší než nově stanovený „nižší“ invalidní důchod. To platí obdobně i v případě, že nárok na dosavadní vyplácený invalidní důchod zanikl“.
10. U žalobce ale o žádnou z výše popsaných výluk zániku nároků na důchody, které se nevyplácejí, nevznikl. První výluka (v důsledku změny stupně invalidity došlo ke snížení výše invalidního důchodu) u žalobce vůbec nastat nemohla, neboť - po vyřešení souběhu důchodů - již dostává jen důchod starobní. A nenastala ani druhá upravená výluka, tj. že by mu zanikl nárok na důchod, který se mu vyplácí (tj. starobní). Nenastala-li ani jedna ke zákonem stanovených situací, platí základní pravidlo, že dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí (§ 58 odst. 1 ZDP).
11. Obdobně § 58 odst. 1 ZDP vyložil i Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 3 Ads 57/2013, kde vysvětlil, že jde o „ustanovení ochranné, jehož účelem je zajištění právní jistoty pojištěnce, že mu bude při vzniku nároku na výplatu více důchodů vyplácen důchod vyšší, a to bez ohledu na to, k přiznání jakého z těchto důchodů žádost pojištěnce směřovala. Tuto ochranu pojištěnce lze zajistit pouze k okamžiku, kdy je výplata důchodů upravována, neboť nelze předvídat další vývoj výše poměřovaných důchodů. Nárok na výplatu nižšího důchodu okamžikem úpravy výplat důchodů za zákona zaniká. Pojištěnec se nemůže domáhat opětovného přiznání tohoto důchodu za situace, kdy se domnívá, že jeho výplata by pro něj byla výhodnější“.
12. Z těchto důvodů soud uzavřel, že žalovaná správně dovodila, že vyřešením otázky souběhu důchodů podle § 58 odst. 1 ZDP, jehož výsledkem bylo přiznání starobního důvodu žalobci od 31. 8. 2023, zaniklo právo žalobce na invalidní důchod, který mu proto není možné přiznat, a to ani v souvislosti se změnou stupně invalidity žalobce na třetí stupeň. Soudu tak nezbylo, než podanou žalobu zamítnout jako nedůvodnou (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

13. S ohledem na výsledek řízení soud nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci nebyl v řízení úspěšný a žalované podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 3. dubna 2025

JUDr. Jan Fífka v. r.
samosoudce